

«Жылалды» № 8-орто мектеби

Тарбиялык сааттардын жобосу

«Тарбиялык сааттардын» жобосу

Тарбиялык сааттын Жобосу окуучулардын сапаттарын калыптандырууга арналат ошондой эле патриоттук, жарандык, адептик-рухий тарбияны, жүрүм-турум маданиятын калыптандырууну, өзүн өзү тейлөөгө үйрөтүүнү, чыгармачылыгын өнүктүрүүнү, кесиптик тарбияны ж.б. ичине камтыйт. Окуучунун курак өзгөчөлүгүн, жеке кызыкчылыгын, мүмкүнчүлүктөрүн, талаптарын эске алат. Тарбиялык сааттын Жобосунда социалдык абалы, аймактык өзгөчөлүгү да эске алынган жана тарбиянын төмөнкү багыттарына көңүл бөлүнөт:

- этикалык нормаларды түшүндүрүүгө, укуктук тарбияга, жашоонун сергек мүнөзүнө, үй-бүлөлүк тарбияга;
- окуучулардын таанып билүү кызыкчылыгын канааттандырууга, эстетикалык, экономикалык, экологиялык, саясий, адептик-рухий тарбияга;
- балдарды бош убактысын спорттук, чыгармачыл, коммуникативдүү (байланыш түзүү, мамилелешүү) аракетке, коомдук пайдалуу ишке, уюштуруу иштерине катыштырууга жана кесипке даярдоого;
- Адамды, Ата-Мекенди, Эмгекти, Билимди, Маданиятты, Тынчтыкты, Табигатты сүйүүгө үйрөтүүгө, Ден-соолукка, Дилдин, Ойдун соолугуна камкордук көрүүгө үйрөтүүгө арналат;

Тарбиялык саат курак өзгөчөлүгүнө ылайык түзүлүшү:

1. Инсанды өнүктүрүү (5-8-класс);
2. Өзүн өзү өнүктүрүү, өзүн жөнгө салуу (9-11-класс).

Тарбиялык сааттар төмөнкү бөлүктөрдөн турат:

1. Адам болуунун жол-жобосу.
2. Өскөн жерге, Ата-Мекенге мамиле.
3. Адамга жана үй-бүлөгө мамиле.
4. Табигат менен таттуу мамиле.
5. Жашоонун сергек мүнөзү.
6. Маданияттуулук, чыгармачылык, эстетика, көркөмдүктү сезүү.
7. Көөнөрбөс рухий баалуулуктар.
8. Биймандуулук.

Педагогикалык принциптер:

а) гуманисттик тарбиянын принциптери:

- балдар менен чоңдордун шериктештиги, кызматташуу, биримдик, бири-бирин сыйлоо, өз ара ишеним;

б) инсанга багытталган тарбиянын принциптери:

баланы инсан катары сыйлоо, ал жогорку социалдык баалуулук экендигин таануу, аны кайталангыс индивид катары кабыл алуу, аны өзгөртүүгө умтулбоо, анын инсандык сапатын өнүктүрүүгө таасир этүү (аны өнүктүрүүгө карата билимдерди сунуштоо).

в) табийгатка ылайыкташуу принциби:

- окуучуларды табийгый, социомаданий өз ара байланыштын негизинде тарбиялоо, алардын курактык, жыныстык, психикалык, физиологиялык өзгөчөлүгүн эске алуу, баланын табийгаты менен күрөшпөө, андагы табийгый көрөңгөнү (шыгын, жөндөмүн, зээндүүлүгүн) өнүктүрүү.

г) ишмердүүлүк мамиле кылуу принциби:

- баланы дидактикалык оюнда, эмгекте, чыгармачылыкка, бош убактагы иш-аракет аркылууга өнүктүрүү.

д) бирдиктүү мамиле кылуу принциби:

- билим берүү менен тарбия, биринин таасири экинчисине тийип туруучу өз аракеттешүүчү компоненттер сыяктуу мамиле түзүү;

ж) комплекстүү мамиле кылуу принциби:

- баланын сапаттарынын (биринин артынан экинчисин ирети менен өнүктүрүүнүн ордуна) ар тараптуу комплекстүү өнүктүрүү;

е) ийгиликтүүлүк принциби:

- жалаң эле мектептеги климатка таянып чектелбей, баланын өзүнүн оптимизмге карай өзгөрүүсүн, башка чөйрөдөгү ийгилигин, аракетин эске алуу, баланын ийгилигин убагында байкоо, анын потенциалын, жаңы мүмкүнчүлүгүн ачууга жардам берүү;

з) тарбияны дифференцирлөө принциби:

- окуучулардын улутун, этносун, конфессиясын, эске алуу, алардын уникалдуулугу, кайталанбастыгы менен эсептешүү, тарыхый жана маданий шартка ылайык тарбиялык мазмун, форма тандоо.

Тарбиялык сааттарды жүзөгө ашыруунун шарттары:

1. Иш-аракеттин тактикасын (жакынкы максатка жетүү үчүн колдонулуучу усулдарын) жана стратегиясын (алыскы максатка жетүү үчүн колдонулуучу усулдарын) аныктоо.

2. Тарбиялык процессти уюштурууга кадрлардын камсыз болушу.

3. Тарбия завучунун жана класс жетекчинин кесиптик чеберчилигин жана педагогикалык чыгармачылыгынын өсүшү.

4. Тарбиялык процессти анализдөө, диагноздоо, баалоо аракетинин болушу.

5. Материалдык-техникалык базалык жана методикалык жактан камсыздоо.

6. Тарбиялык иштердин мазмунун, формасын, методдорун өркүндөтүп туруу, эң жакшы натыйжага жетүү жолдорун издөө (оптимизациялоо), тарбиялык иштердин абалын көзөмөлдөө.

Окуучулардын өзүн өзү башкаруу органын, ата-энелер комитетин, социумду (жергиликтүү органдарды, мекемелерди, уюмдарды ж.б.) тарбиялык иштерди пландаштырууда, уюштурууда ишке кызыктыруу.

Күтүлүүчү натыйжалар:

1. Тарбиялык иштер талаптагыдай үйүшүлсө, окуучулардын жарандык, атуулдук (патриоттук), адептик, жарандык, үкүктүк аң-сезими калыптанат, өзүнүн Ата-Мекенин сүйгөн, жоопкерчиликти атуул тарбиялоого жөндөмдүү тарбиялык система (буйруса) түзүлөт, кылмыш кылып, үчөттө турган өспүрүмдөрдүн саны азаят, жаман адаттардан арылууга жардам берилет.
2. Ар бир окуучу турмуштан өз ордун табат, чыгармачыл жөндөмү өнүгөт, мектептердин ийримдерине, спорттук секцияларга катышкан балдардын саны көбөйөт.
3. Мамлекеттин, адамзаттын тарыхына, табийгаты таанууга, аны коргоого, элдин жашоосун жакшыртууга окуучулардын кызыгуусу артат.
4. Кошумча билим алууга, өзүнүн кызыгуусун канааттандырууга мүмкүндүк алат.
5. Баланы өнүктүрүү боюнча мектеп менен үй-бүлөнүн кызматташтык байланышы бекемдейт. Ата-энелерди педагогикалык-психологиялык жактан агартуу иштери системага салынат.
6. Мамлекеттин, коомдун, мекемелердин, (саясий, партиялык) уюмдардын тарбиялык иштерге кызыккандар үчүн бирдиктүү система түзүлөт.
7. Тарбия завучтары, класс жетекчилер кесиптик чеберчилигин өркүндөтүү боюнча система түзүлөт.
8. Педагогика илиминин азыркы жетишкендиктери, инновациялык технологиялары жана тарбиялык ишти сынак жүргүзүүгө, аны практикага киргизүүгө мүмкүндүк пайда болот.
9. Окуучуларга материалдык баалуулук менен бирге рухий (ыймандык) баалуулуктарга бирдей мамиле кылууга карата багыт берилет.
10. Окуучулардын физикалык жана дилинин (психикалык) соолугуна карата камкордук көрүлөт, өзү билим алууга, өз жөндөмүн өзү өнүктүрүүгө, өз маселесин өзү чечүүгө, өз келечек жолун өзү аныктоого (буйруса) үйрөтүлөт.
11. **Тарбиялык сааттын түпкү натыйжасы:** Стандарттуу эмес шартта, турмуштук кыйын абалдан жол таап кетүүгө жөндөмдүү, туура ой жүгүрткөн, өзүнө керектүү маалыматты табууга жөндөмдүү, эмгектик көндүмдөрү калыптанган, чыгармачыл жөндөмү, интеллекти өнүккөн, керек болгондо ишти өзгөртүүгө жөндөмдүү, жашоонун маңызын, биримдиктин наркын түшүнгөн, рухий өнүгүүнүн жол-жобосун билүүгө умтулган, тынчтыкты сүйүүчү, адамгерчиликтүү, чөйрө менен тынчтыкта жанаша жашаганды билген, ырайымдуу, кайрымдуу, чарбачылык кылуу көндүмдөрүнө ээ болгон, үнөмчүл, эпчил, тыкан, бышык, элдик каада- салтты билген, жашоонун сергек мүнөзүн тандаган, жашоонун ар кандай жагдайында абийирин сактаган, эч кимден, эч

нерседен көз каранды эмес, өз мүдөөсүн өзү жүзөгө ашырган коомдогу ордун билген, Ата-Мекенин сүйгөн бүтүрүүчүлөр (буйруса) тарбияланат.

12. Окуучулар төмөнкү билимге ээ болуш керек:
 13. Өлкөнүн тарыхын билүү, кыргыз элинин каада-салтын, укумдан тукумга келе жаткан тартибин билүү;
 14. Адамдын коомдогу функциясына, кесиптик кызматына жараша милдеттери жөнүндө билүү;
 15. Адамдын иш-аракетинин түрлөрүн, тиричилик кылуу маданиятын билүү;
 16. Физикалык жана акыл эмгегин айкалыштыра билүү;
 17. Адамдын (эркектин, аялзатынын) турмуштагы ролун, ордун билүү;
 18. Адамдын ички жана сырткы сулуулугу, ички жана сырткы маданияты, кеп маданияты жөнүндө түшүнүккө ээ болуусу;
 19. Маданияттуу жашоо нормасын билүү, материалдык жана рухий баалуулуктарга тең салмактуу мамиле кыла билүү;
 20. ун алгы менен сын алгынын, ЖМКнын (жалпы маалымат каражаттарынын) ролун билүү;
 21. Эркек менен аялдын идеал-образын билүү;
 22. уй-бүлөлүк мамиле түзүүнүн маданиятын билүү.
- Көндүмдөр:**
23. Озунун жөндөмүнө ылайык иштин түрүн тандай билүү;
 24. Озунун жөндөмүн, кесиптик шыгын, кызыкчылыгын аныктап, кесип тандоо;
 25. Турмуштук окуяны, жагдайды түшүнүү, ага туура мамиле кылуу;
 26. Озун башкалардан күнүмдүк жашоодо маданияттуу (этикалык норманын чегинде) коргой билүү;
 27. Маалыматты маданияттуу билдирүү, дүйнөнүн жалпы картинасын элестетүү, айлана чөйрөгө назар салуу;
 28. Керектөөлөрүн нормадан ашырбоо, акыл-эстүүлүк өлчөмүн билүү;
 29. Саясий, турмуштук ж.б. жагдайга карата туура позицияга ээ болуу;
 30. Адамдын мүнөзүнө жараша мамиле кылуу, өткөн муундагыларды сыйлоо;
 31. Оз элинин адабият, рухий казынасын, тарыхын, тилин, динин сыйлоо, ага сыймыктануу;
 32. Ата-Мекенди коргой билүү, Ата-Мекенге, өлкөгө пайдалуу иш жасоо.